

Gedeelde Verklarende Analyse; Rechten van het kind (en ouders)

*Molendrift, expertteam Groningen,
Ondersteuningsteam Toeslagen, Zikos*

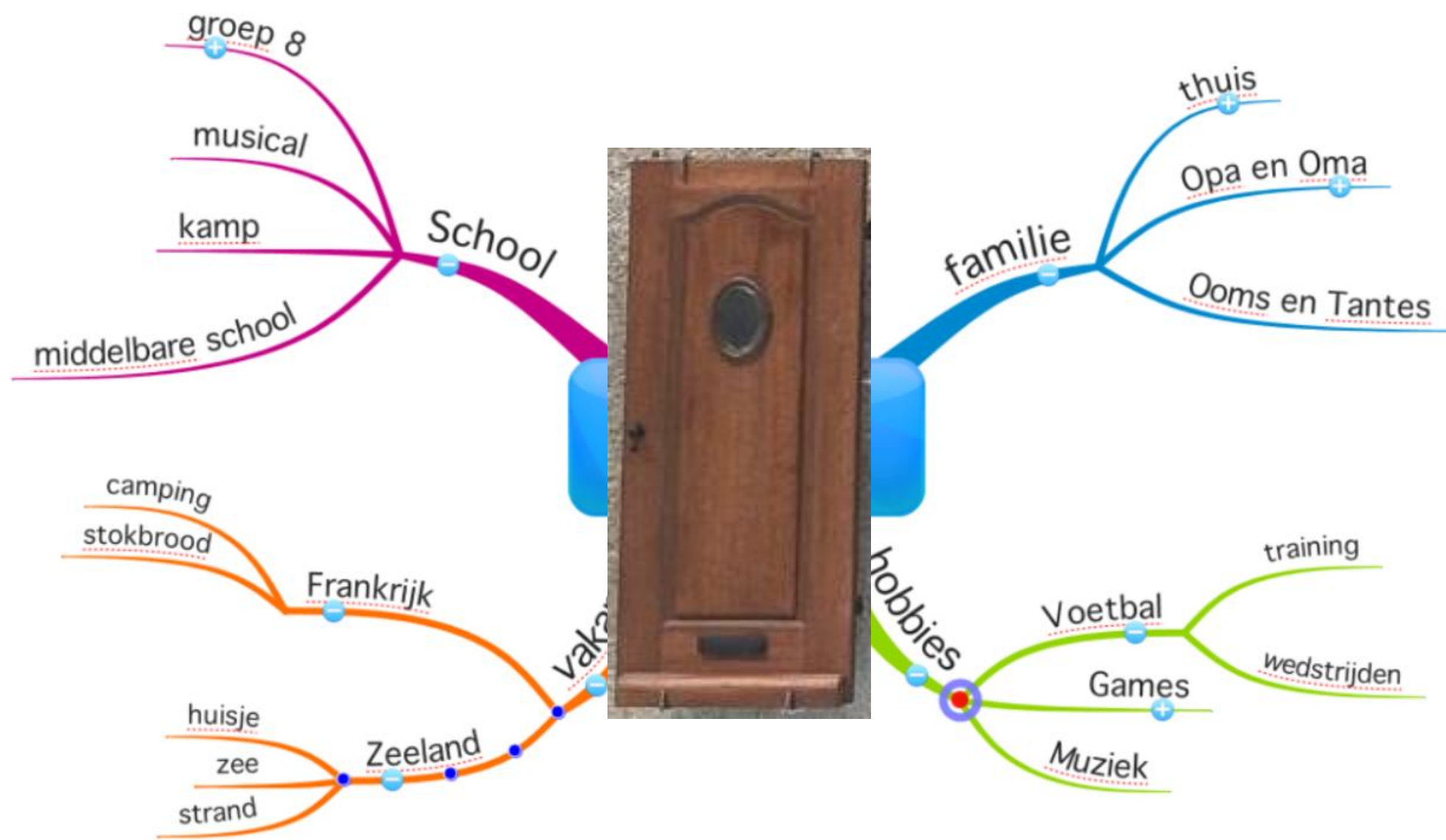
- Congres Maassluis
- 14 november 2025
- Ellen Loykens
- e.loykens@molendrift.nl

molendrift

molendrift

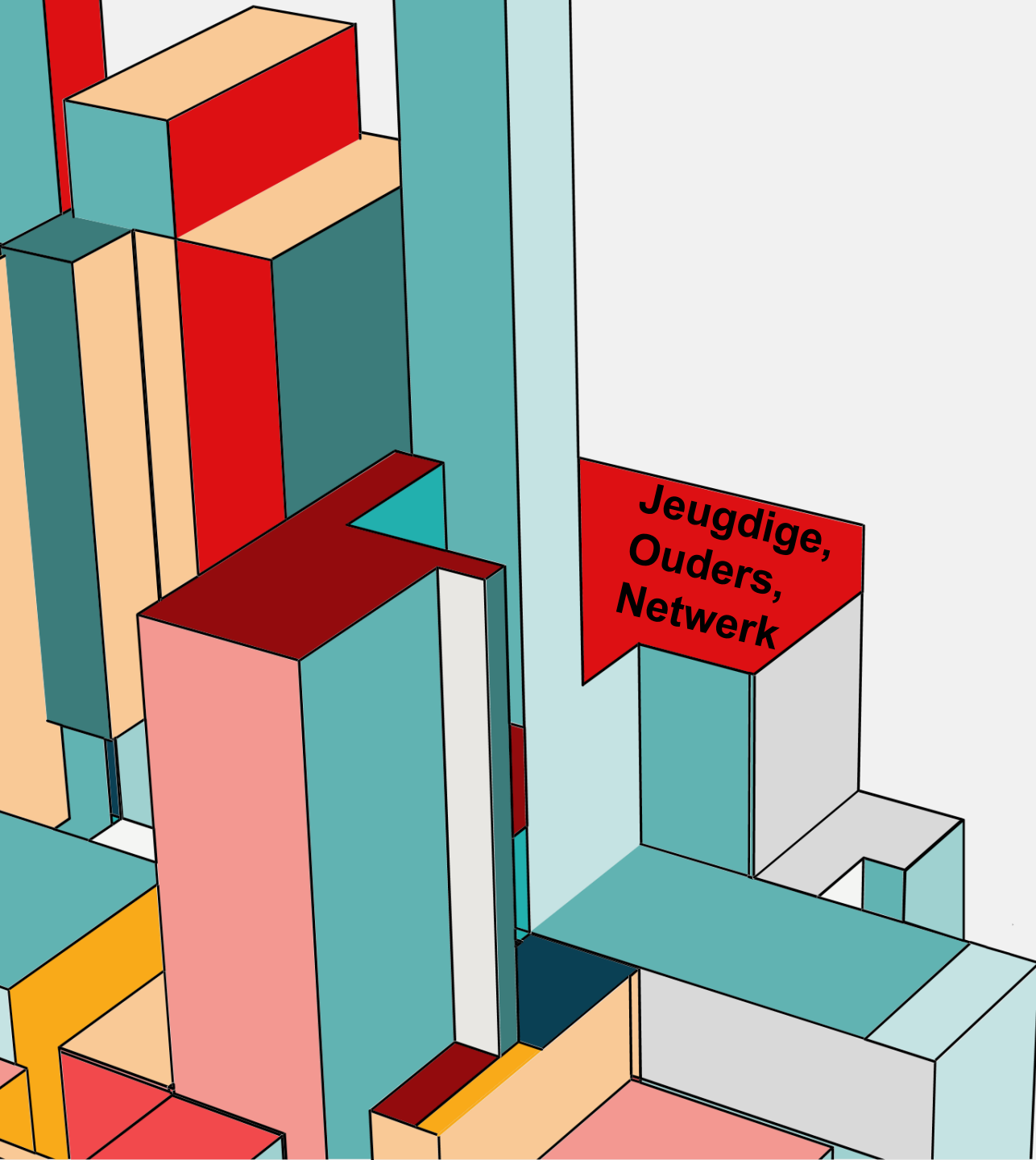

drift

Verschillende invalshoeken

1. Ouders en jeugdigen
2. Professionals: WO(+) en HBO
3. Gemeente/ beleid/ wijze van uitvoering van jeugdhulp
4. Verbetering en leren in het jeugdhulpstelsel

1. Jeugdige, ouders en hun netwerk

Jeugdhulp heeft geen effect wanneer motivatie ontbreekt!

Constance uitkomst uit onderzoek en monitors

Ketenbreed leren, Gelijkwaardig herstel, Onderzoek Jason Bhugwandass, monitors Zikos, expertteams NN, Toeslagen etc etc

- Verdiept en deskundig luisteren, respectvolle houding, serieus nemen
- Aansluiten en werken vanuit motivatie en kennis jeugdige, ouders
- Werken met professionals die deskundigheid meebrengen

‘Naar welke beweging streeft de verklarende analyse voor de jeugdige / ouders?’

De rechten van het kind in de praktijk *Erkenning, gedeeld beeld en richting*

molendrift

Wat is jouw verwachting?

Moeder: *Ik verwacht niets meer. Ik heb al in zoveel besprekingen gezet. Ik verwacht niets meer, dan wordt het ook geen teleurstelling. Verras me!*

Marinjo: *Ik kom niet, teveel mensen. Wordt toch niks*

Na de eerste bespreking in het expertteam

Ik reageer ook nu pas omdat ik op een positieve manier moest landen van alles. Ik ben sowieso niet slecht van vertrouwen omdat vertrouwen toch de basis is van alles. Maar voor mij is het zo belangrijk om gehoord te worden en gezien te worden en om de juiste hulp aangereikt te krijgen.

Wat was er dan nu anders aan voor jou?

Omdat jij relativeert (mechanismes en patroontjes zoekt zodat Marinjo infinity kan blijven rijden zonder obstakels. Maar die obstakels die er zijn zie ik als een trein wel fictief door je hoofd heen gaan.

En wat is nu belangrijk voor Marinjo in de volgende stap?

Hij is bij XX overvraagd. Hij deed zijn best omdat hij graag wilde, maar alles zat tegen. Dit kan hij je veel beter uitleggen dan ik. En ik denk ook wel dat hij dit zou kunnen bij jou

Een tijdje na de bespreking van de concept VA met moeder

Ik heb de VA voor hem voorgelezen gisteravond. Hij was er heel erg stil van, want er zijn toch wel nog mensen die wel willen luisteren en ook echt inzien waar het verkeerd is gegaan.

Met rechten naar kansen

Heel veel succes morgen mocht het nu blijken dat dit blad te kort en duidelijk is laat hem dan vooral lezen wat er omschreven is allemaal. Behalve potentiële tbs er 🤖🧐. Hiermee wilde ik benadrukken dat dit een gevolg zou zijn als er helemaal niemand iets zou doen qua hulp.

Persoonlijke manier van omgang: labels of karaktertrekken?

Ik heb het met de jeugdbeschermer ook over het benoemen van autisme gehad. Dat dit op een andere manier in de VA mee genomen word, omdat het nu enorm triggert bij hem. Ook hij heeft begrepen dat Marinjo de VA enorm omarmt.

Want ook de jeugdbeschermer heeft aangegeven een heel ander jongen te hebben gezien gisteren. Hij was rustig en was goed in gesprek en kon dingen ook goed benoemen. Hierin werkt de analyse echt enorm door bij hem. Daar wil ik je ook echt wel even voor bedanken hoor!!

(Te) persoonlijk contact? Overbrengen wensen en behoeftes via de VA

Ohhhh lieve Ellen ik wil je altijd zo veel vertellen, dat ik dan van hak op de tak schiet. Ik moet gewoon een keer mijn verhaal op papier zetten als alles achter de rug is. Maar ik heb gisteren met Marinjo over t overleg gehad en hij is alleen al blij met jou naam. En zolang jij het ze maar kan uitleggen en mag uitleggen is het goed voor hem!

...endrift

‘Naar welke beweging streeft de verklarende analyse voor de jeugdige / ouders?’.

De rechten van het kind in de praktijk
*Een passend verblijf, contact met familie en
passende jeugdhulp*

molendrift

Aanmelding bij expertteam

Kan niet langer blijven op de plek waar hij nu is:

- Hij heeft 24-uurs 1-op-1 begeleiding nodig wat zij niet kunnen bieden. (eindgedrag)
- Ze moeten constant met hem bezig zijn. (eindgedrag)
- Wanneer iets niet gaat zoals hij wil gaat hij in discussie, hij wordt dan boos en gaat dan met spullen gooien. (eindgedrag)
- Twee keer heeft hij een medewerker bedreigd en aangegeven haar te willen vermoorden. (eindgedrag)
- Ook is hij niet veilig voor de andere jongeren op de groep. (eindgedrag)

[Werking van het systeem](#)

Van hoog risico jongere naar fat-free runner naar fit free runner

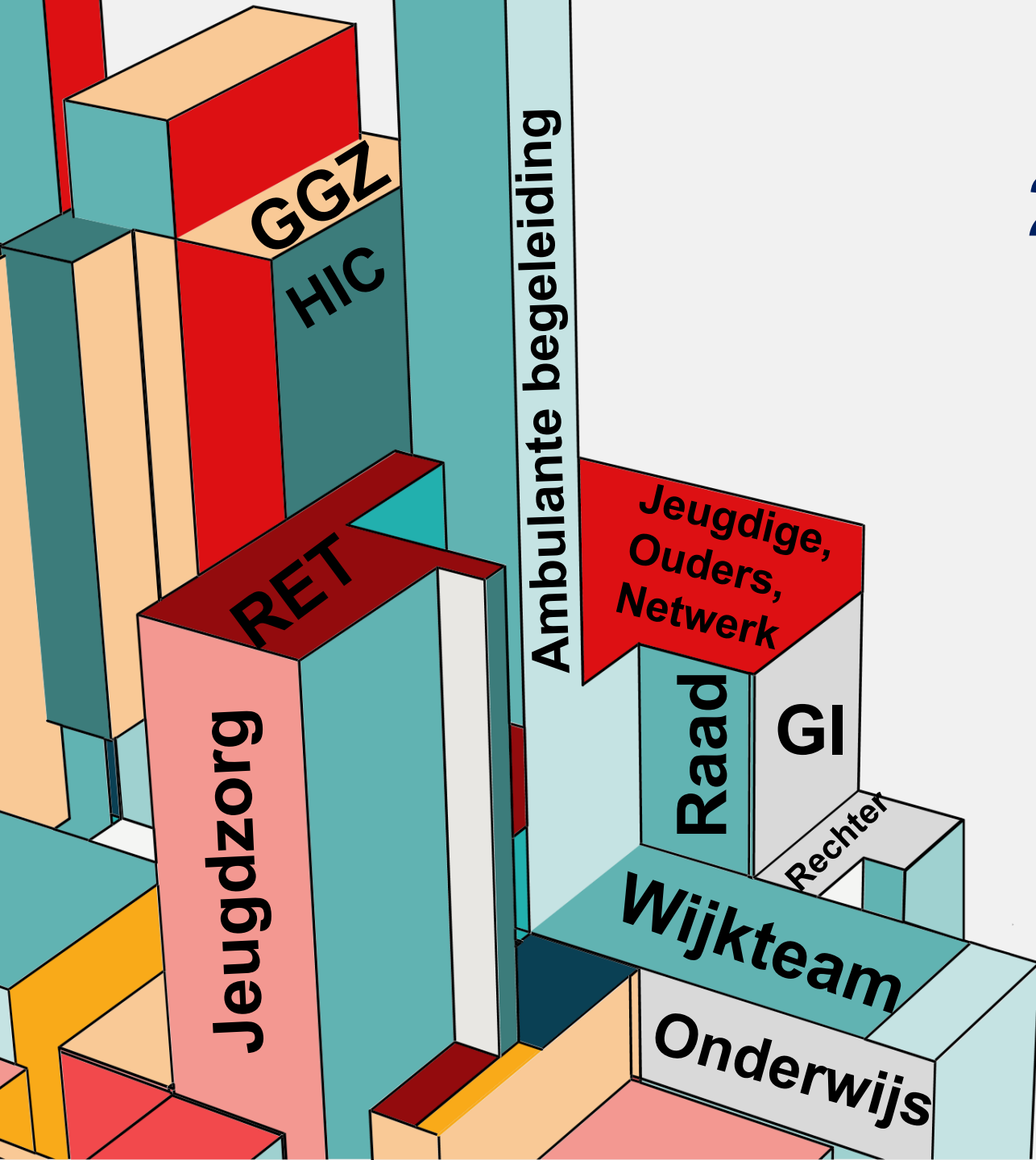
Terug naar de werkzame elementen:

- Wanneer ging het nog goed?
- Wat ging er toen goed en wat werkte toen?

Wat was er in essentie nodig om dat voor elkaar te krijgen op basis van de gedeelde verklarende analyse

- Een eigen woning
- Samenwerking en sturing door zijn familie
- Starten zonder hulpverlening
- Van fat free runner naar fit free runner

2. Professionals

Wat?

Een gedeelde verklarende analyse:

- ❑ Streeft altijd naar een gedeeld beeld en oplossingsrichting met ouders en jongeren en hun netwerk, en vervolgens ook met de betrokken hulpverleners
- ❑ Maakt anders transparant wie welke visie heeft met welke onderbouwing
- ❑ Richt de analyse (en het schema/ verslag) altijd op het probleem dat zorgt voor de stagnatie (en de oplossingsrichting):
 - Jeugdige
 - Jeugdigen en het gezin (netwerk)
 - Het gezin en het systeem van hulpverlening *
 - Het gezin en het maatschappelijke systeem *

- * ecosysteem: de sociale en digitale infrastructuur die kinderen, gezinnen en professionals nodig hebben om elkaar te steunen en van elkaar te leren; Op de groei, beweging van 0

Functioneren
jongere/gezin;
samen
begrijpen

Kennis

Aan-/afwezige kennis bij de jeugdige en/of ouders op gebieden gerelateerd aan het klachtgedrag.

Strategieën

De manier waarop de jeugdige en/of ouders afzonderlijk aanwezige kennis inzetten en toepassen.

Beleving

De manier waarop de jeugdige en/of ouders zichzelf, taken, situaties en problemen afzonderlijk ervaren.

Functioneren van de omgeving; samen begrijpen

Kennis omgeving

Aan-/afwezige kennis van omgeving
gerelateerd aan het klachtgedrag.

Benadering (strategie) omgeving

De manier waarop de omgeving
afzonderlijk aanwezige kennis
inzet en toepast.

Attitude en beleving omgeving

De manier waarop de omgeving
taken, situaties en problemen
afzonderlijk ervaart.

Omgeving = óók systeem hulpverlening, ook maatschappelijk systeem

Interactie tussen de jongere/ het gezin met de omgeving

Kennis

Aan-/afwezige kennis bij de jeugdige en/of ouders op gebieden gerelateerd aan het klachtgedrag.

Kennis omgeving

Aan-/afwezige kennis van omgeving gerelateerd aan het klachtgedrag.

Strategieën

De manier waarop de jeugdige en/of ouders afzonderlijk aanwezige kennis inzetten en toepassen.

Benadering (strategie) omgeving

De manier waarop de omgeving afzonderlijk aanwezige kennis inzet en toepast.

Beleving

De manier waarop de jeugdige en/of ouders zichzelf, taken, situaties en problemen afzonderlijk ervaren.

Attitude en beleving omgeving

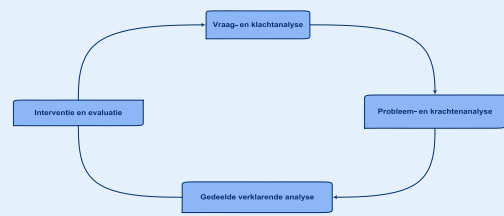
De manier waarop de omgeving taken, situaties en problemen afzonderlijk ervaart.

Het model

Welke inhoud?

- Gedeeld: de belangrijkste betrokkenen delen het beeld en de richting
- Negatieve samenhang: hoe komt het dat deze jeugdige met deze ouders met hun hulpverleners in deze situatie zijn beland?
- Positieve samenhang: met welke positieve factoren uit verleden en heden kunnen welke positieve ontwikkeling schetsen naar een gedeeld wenselijk perspectief?
- Welke zaken zijn dan als eerste van belang? (inhoud)
- Welke betrokkenen zijn daarin cruciaal en wie gaat wat doen? (vorm)

Welke kennis en competenties

- Deskundigheid in het ‘verklaren’ (klinisch redeneren) (WO en WO+)
- Tijd aan de voorkant
- Vaardigheid en bereidheid tot luisteren naar verhaal van de jeugdige en zijn gezin
- Bereidheid tot verdragen en vertragen
- In staat zijn tot ‘goed genoeg’ en ‘first do no harm’ afweging.

Schadelijke patronen onderkennen

- Doorplaatsen op 'eindgedrag'
- Ouders in de weerstand door onvoldoende erkenning en 'horen'
- Verslechtering van gedrag door ontbreken van passend onderwijs of dagbesteding
- UHP door ontbreken goed genoeg afweging
- Gesloten of gedwongen zorg zonder 'first do no harm' afweging.

Inhoudelijke winst voor professionals

- Betere relaties met ouders en jeugdigen
- Minder conflicten
- Minder klachten
- Meer werkplezier
- Trots in eigen vak
- Samenwerken met collega's door kennis erbij te halen

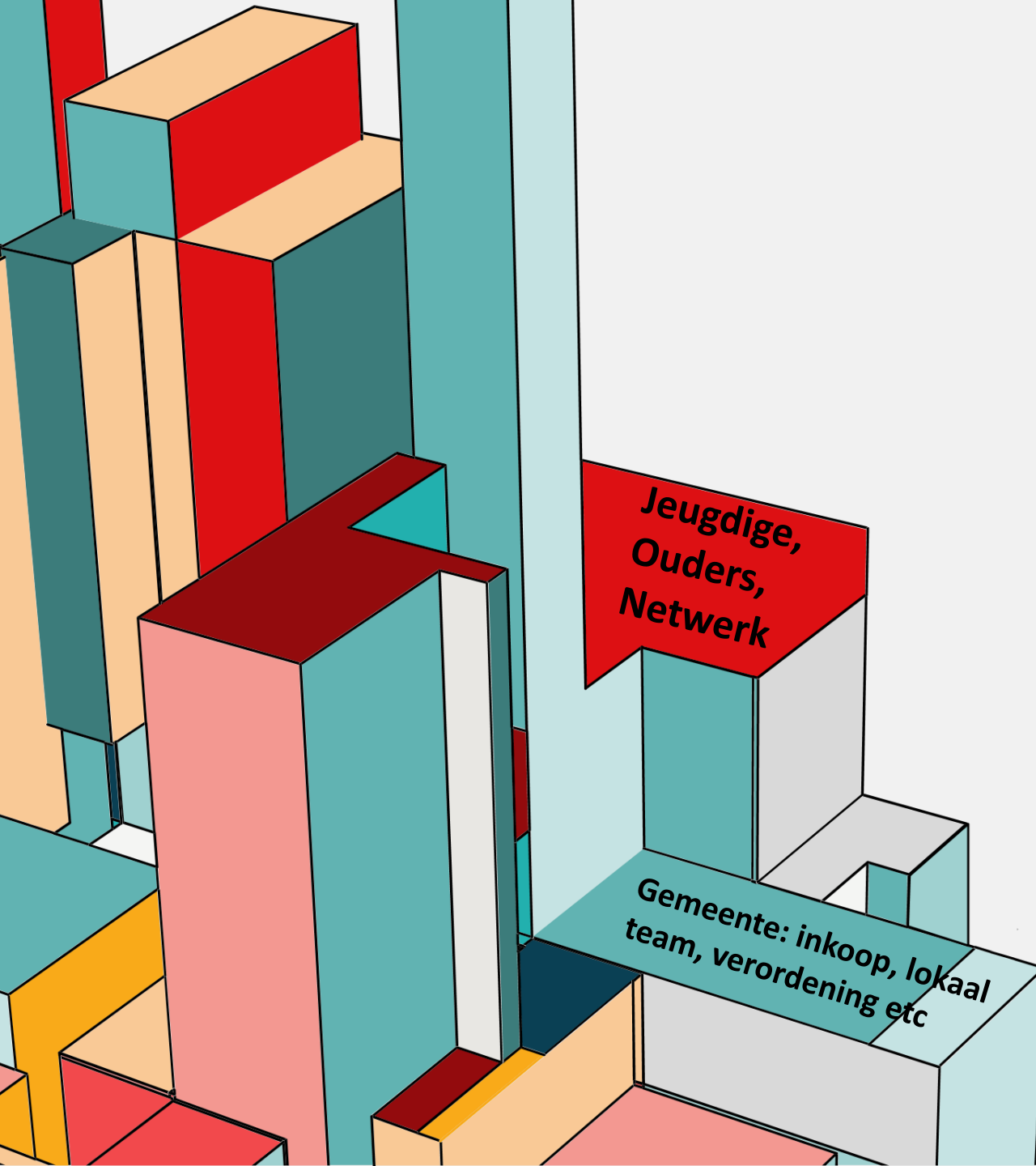
Meer dan een ingevuld model

Verklarend analyseren

Verklarende analyse:
(schema, conclusie en
advies)

Vervolgondersteuning
tot de juiste richting
gevonden

3. (Gemeentelijk) Beleid:
stimuleert door goede
randvoorwaarden, kennis
vooraan en meerjaren
ontwikkeling een goede
basis voor de VA

Jeugdhulp verbeteren vraagt investeren op:

- Stap voor stap uitbouwen van werken met de verklarende analyse
- Kennis en kunde (gedragswetenschappers) vooraan in de keten en in onderwijs
- Meerjaren visie en commitment met betrouwbare inhoudsgedreven partijen die gezamenlijk met de gemeente voor een doel gaan (Veendam)
- Vanuit een haalbare implementatie die uitgaat van werkzame factoren

VA op casus niveau maar ook op beleidsniveau

(Dynamische systeemtheorie)

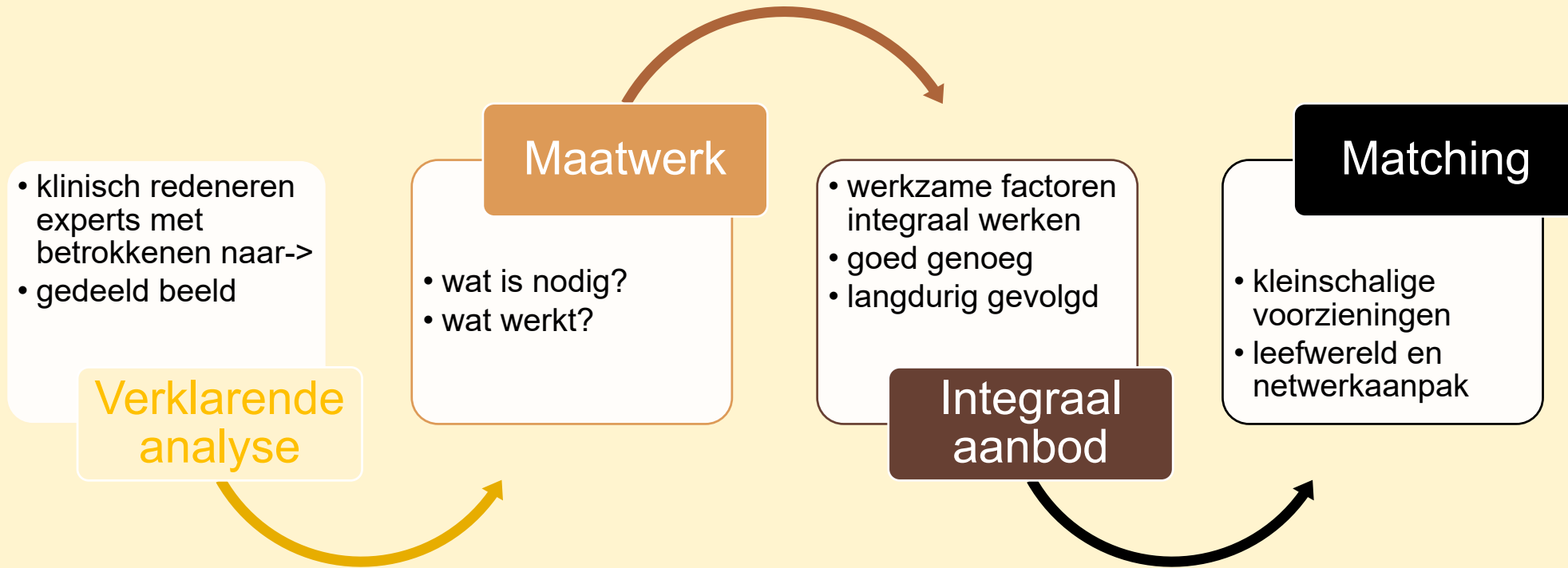
Beïnvloeden van deze patronen zowel op casusniveau (jeugdhulpverlening) als op systeemniveau (beleid):

- door samen te werken in een gedeeld perspectief
- door uit te gaan van de aanwezige werkzame factoren
- te werken met veranderen door de tijd heen (lange adem)
- en met gedeelde kennis van de negatieve samenhang en inzet op de positieve samenhang

Het helpt niet als 'we' vanuit gemeentelijk beleid:

- De verklarende analyse afdwingen
- Iedereen competent achten in de brede jeugdhulp vanwege hun taak
- Inkoop en prijs zien als sturende instrumenten op de inhoud
- Implementatie zien als 'iedereen heeft een cursus gevolgd', we doen het al, in 2026 heeft ieder kind dat uithuis geplaatst wordt een verklarende analyse

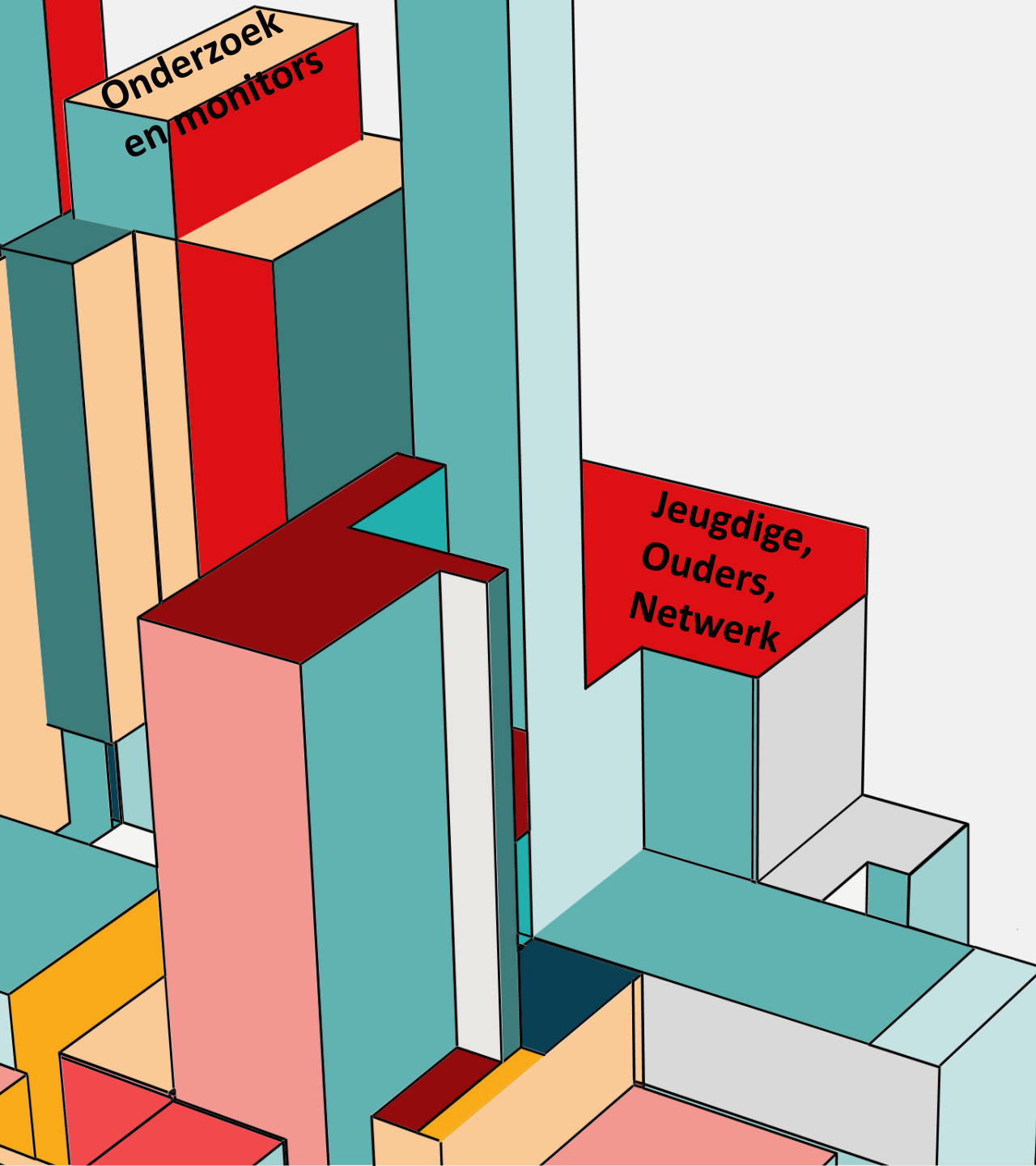
Een duurzaam resultaat vraagt veel meer

Inhoudelijke winst voor jeugdige en gezin en kostenbesparing* (n=30, 2023)

• Voorkomen uithuisplaatsing	3
• Voorkomen onderzoek raad voor de kinderscherming	1
• Voorkomen “hoppen” van plek naar plek	3
• Afschalen in aantal hulpverlenende partijen	3
• Voorkomen opschalen in hulpverlening door huidige hulpverlening in kracht te zetten met de VA	7
• Toeleiden naar onderwijs ipv thuis zitten/ dagbesteding	1

* Andere casussen bleven gelijk, een enkele betekende kostenverhoging

4. Verbeteren van het jeugdhulpstelsel

Rode draden expertteam

- Wegvallen onderwijs vergroot thuisproblemen en kans op uithuisplaatsing
- Inhoudelijk maatwerk obv VA geeft vereenvoudiging en kostenreductie
- Maatwerk obv VA kost organisatorisch soms > dan 6 maanden
- Schadelijke zorg wordt niet herkend
- Ouderperspectief ontbreekt bij jeugd met zware zorgvraag
- Ontbreken van essentiële zorgonderdelen bij specifieke groepen

Werking van het systeem

Plaatsing op 'eindgedrag' [Aanmelding bij expertteam](#)

Jeugdigen gaan van plek naar plek; doorplaatscarroussel

Schadelijke zorg: zorg zonder positief effect of zelfs met een verslechtering van de situatie omdat er sprake is van gevaar, crisis of probleemgedrag

Jeugdigen worden acuut uit of overgeplaatst n.a.v. incident, gevaar medebewoners, gevaar personeel

Er is alleen intern overlegd, externe deskundigheid wordt niet gezocht

Niet juridische rechtsbescherming

Inhoudelijke winst voor jeugdige en gezin en kostenbesparing* (n=30, 2023)

• Voorkomen uithuisplaatsing	3
• Voorkomen onderzoek raad voor de kinderbescherming	1
• Voorkomen “hoppen” van plek naar plek	3
• Afschalen in aantal hulpverlenende partijen	3
• Voorkomen opschalen in hulpverlening door huidige hulpverlening in kracht te zetten met de VA	7
• Toeleiden naar onderwijs ipv thuis zitten/ dagbesteding	1

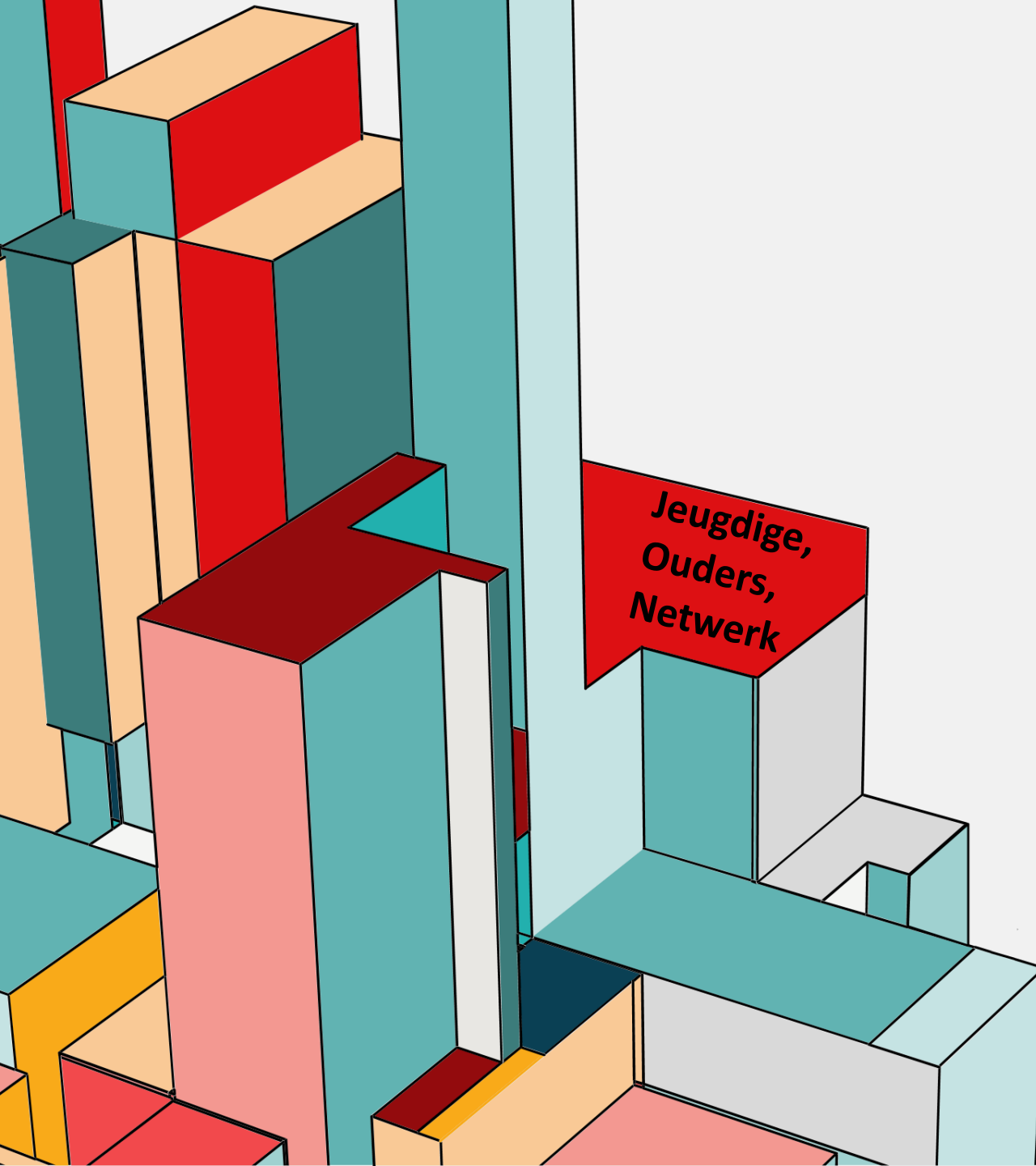
* Andere casussen bleven gelijk, een enkele betekende kostenverhoging

Hieruit blijkt dat we zorgen Niet Juridische Rechtsbescherming:

- Met Gedeelde Verklarende Analyses
- In een goed verlopend hulpverleningsproces
- Met gemotiveerde, kundige professionals

Einde

**Jeugdige,
Ouders,
Netwerk**

An abstract 3D geometric composition featuring various colored blocks (red, orange, teal, pink, white, grey) arranged in a complex, overlapping structure. The blocks are rendered with black outlines and are set against a light blue background. A red block with the text "Jeugdige, Ouders, Netwerk" is positioned in the middle ground. The word "Einde" is written in dark blue in the upper right corner.